

ABRAHAM HELLENBROEK

Abraham Hellenbroek werd geboren te Amsterdam op 3 december 1658. Hij was de zoon van de koopman Johannes Hellenbroek en Elisabeth Kluft. Thuis ontving hij een godsdienstige opvoeding. Aan de Illustre School in Amsterdam volgde hij voorbereidend onderwijs, waarna hij in 1677 theologie ging studeren aan de universiteit van Leiden. Na de voltooiing daarvan werd hij in 1682 tot predikant bevestigd in zijn eerste gemeente Zwammerdam. Vervolgens diende hij de gemeenten van Zwijndrecht (1691), Zaltbommel (1694) en Rotterdam (1695). Toen hij nog in Zwammerdam stond, trouwde hij op 21 februari 1690 te Rotterdam met Geertruida van der Hoeven, dochter van Nicolaas van der Hoeven, koopman en regerend schepen te Rotterdam. In 1728 ging hij met emeritaat. Hij overleed in Rotterdam op 16 december 1731. Zijn vrouw overleefde hem meer dan twintig jaar, zij overleed in 1753. Abraham Hellenbroek werd in aanvang getypeerd als coccejaan, maar na een geestelijke ommekeer, die omstreeks 1690 plaatsvond, koos hij voor de voetiaanse stroming in de kerk. Hij was een befaamd prediker. Sommigen (o.a. Melchior Leydekker en Johannes à Marck) beschouwden hem als de bekwaamste kanselredenaar van zijn tijd. Zijn prediking kenmerkte zich door een sterke analyse van de tekst. Daarbij was hij niet afkerig van vergeestelijking van bijbelteksten, zoals o.a. blijkt uit zijn verklaring van het Hooglied. In de toepassing legde Hellenbroek meestal grote nadruk op de praktijk van de godzaligheid. Hij pleitte zeer voor levensheiliging, besteedde aandacht aan de actualiteit en toonde zich zo een praktische en pastorale zielzorger. Vooral in zijn tijdpreken ijverde hij voor een reformatie van de zeden onder het volk en de dienaren van overheid en kerk. Van zijn diaconale instelling getuigt het feit dat hij giften inzamelde voor de Hugenoten op de Franse galeien. De giften droeg hij over aan de Waalse diaconie in Rotterdam. Opvallend is zijn irenische visie op de Joden. In zijn werk "De evangelische Jesaja" beschouwt hij hen als de stam waarop de heidenen zijn geënt; bekeerde Joden en bekeerde heidenen vormen de Kerk van het Nieuw Testament. Al in zijn eerste gemeente beijverde Hellenbroek zich voor de verbetering van de catechese. Dat leidde in 1706 tot de uitgave van een geheel nieuw catechisatieboekje, getiteld: "Voorbeeld der goddelijke Waarheden". Het beleefde tientallen herdrukken, en wordt tot op vandaag gebruikt in vele gemeenten. Er verscheen in de zestiger jaren van de vorige eeuw ook een hertaalde uitgave: "De Geloofsleer voor onze christelijke jeugd" (Oostburg z.j.). Tijdens zijn leven verschenen zijn prekenbundels "De evangelische Jesaja" (1701-1703) en "Het Hooglied van Salomon" (1718-1720). Na zijn overlijden werden nog enkele prekenbundels van hem voor de pers gereed gemaakt door zijn neef Frederik Hendrik Hellenbroek, namelijk "De Bijbelse Keurstoffen" (1733-1734), "De kruis triomph van Vorst Messias" (1737), en "Nuttige Mengelstoffen" (1742). Naar het oordeel van deze neef stelde Abraham Hellenbroek in zijn preken alleen die zaken aan de orde die in het kader van een zorgvuldige exegetische echt gezegd moesten worden. Daardoor vielen zijn preken niet lang uit.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 5, pg. 237-238.

De hierna volgende preek is afkomstig uit het boek "Bijbelsche Keurstoffen", door Abraham Hellenbroek, in zyn Leven Bedienaar des Heiligen Euangeliums te Rotterdam, en in het licht gebracht door Frederik Hendrik Hellenbroek, eerste deel, derde druk, te Amsterdam bij Adrianus Douci, Boekverkoper in 't midden van de Stilsteege, 1744, pg. 917-929. De preek, die gehouden werd op 21 november 1720, is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands.

WENEND KOMEN ZE

door

ABRAHAM HELLENBROEK

*'Zij zullen komen met geweene'.
Jeremia 31:9a*

Het is niet tevergeefs, dat de Heere Zijn Evangelieboodschappers met het Woord des levens uitzendt in de wereld. Van de Ruiters op het witte paard met de boog van het Evangelie wordt gezegd dat Hij *uitging opdat Hij overwon*. Zo geldt ook voor de Evangelieboodschappers dat zij uitgaan met het doel te overwinnen. Hun strijd is niet lichamelijk en hun overwinning ook niet. Het is hen om zielen te doen, om die aan Jezus te onderwerpen. Het is daarom geen wonder dat de tranen van hun hoorders de allereerste blijken en het begin zijn van hun overwinning. Want dan blijkt dat ze een bres maken in het hart. Dat hun pijlen doel treffen. Dat hun tweesnijdend zwaard een wond maakt, waardoor een ziel toegankelijk wordt voor indrukken van 6 zonde en genade, met een droefheid die naar God is. We zien een dergelijke overwinning met zulke tranen bij de zondares, die staande achter Jezus begon te wenen en Zijn voeten met tranen nat maakte. Ook merken we dit op bij de bekeerlingen in Handelingen 2 wanneer ze, als gevolg van de toespraak van Petrus, verslagen werden in het hart en zeiden *Wat zullen we doen, mannen broeders?*

Men ziet daarvan ook een duidelijk voorbeeld in het verband van mijn tekstwoorden. In de aan onze tekst voorafgaande verzen lezen we over Evangelieboodschappers. Ze worden daar genoemd hoeders op Efraïms gebergte. Ze zijn uitgezonden om ieder te nodigen naar het geestelijke Sion, naar de Heere hun God. Ze moeten overluid roepen met vreugde en juichen vanwege het hoofd der heidenen. In vers 8 lezen we hoe dit ook samen zal gaan met een geestelijke overwinning. Van alle zijden van de aarde zullen ze met een grote menigte worden toegebracht. Maar wat zal het begin en het eerste bewijs zijn van die overwinning? Het zullen de geestelijke tranen zijn van een wenende en smekende menigte: *Zij zullen komen met geweene*.

Het was een droevig gezicht om die treurende en jammerende schare achter de Heere Jezus te zien gaan naar Golgotha. Veel liefelijker is het opvallende schouwspel, om een niet te tellen menigte uit alle volken met geweene en smeking zich naar Sion te zien haasten. Het is hen om Jezus te doen, om de Heere te vinden.

Twee zaken komen in onze tekstwoorden naar voren:

1. De aankomst der bekeerlingen: *Zij zullen komen*.
2. Hun gestalte onder dat komen: *Met geweene*.

1.

Het gaat hier niet zozeer om Israël als volk. We moeten hier meer denken aan het geestelijke Israël. De profeten spreken meestal op deze manier over de verlossing van Israël uit Babel, waarbij zij tegelijkertijd de verlossing van het geestelijke Israël door de Messias in het verschiet zien. Soms verborgen, soms helder. Soms zo, dat men alleen oog heeft voor het letterlijke gebeuren. Een andere keer schijnt de letterlijke gebeurtenis ondergeschikt te zijn aan de zinnebeeldige betekenis. Dit eenendertigste hoofdstuk van Jeremia moet op deze laatste manier verklaard worden. De meeste uitleggers zien het zo. Daarom behoort dit vers, zoals uit de voorname bewoordingen vanzelf blijkt, tot die waarvan de letterlijke betekenis

geheel verdwenen is. De aandacht wordt geheel gericht op de geestelijke betekenis. Ik houd me er daarom ook niet mee bezig om met veel moeite onze tekstwoorden te betrekken op de letterlijke terugkeer uit Babel. Ik beperk me tot het eigenlijke doel: de geestelijke betekenis.

Met de personen, hier aangeduid met het woordje 'zij', wordt de grote menigte bedoeld van de geestelijk verlost. Zij zullen, zoals we eerder opgemerkt hebben, in de tijd der genade uit alle volken tot het Hoofd der heidenen bijeen gebracht worden. *Dezen*, zegt de Heere (want Hij is het Die hier in samenhang met vers 7 nog steeds spreekt), *zullen komen*. Van nature waren ze, zoals alle mensen, in een staat van vervreemding en ver van de Heere en Zijn gemeenschap. Dat wordt hier verondersteld. Ze zouden nu van staat veranderen. Zij worden verlost uit hun verloren natuurstaat. Verlost van hun inbeelding iets te zijn of te hebben, verlost van satan, van wereld en van zonde. Ze worden gebracht tot de Heere en Zijn gemeenschap. Tot de Heere Jezus en Zijn gerechtigheid. Tot het geestelijke Sion, het volk des Heeren, Zijn Kerk. Tot de zegeningen en de goederen van het genadeverbond. Daar brengt het verband van onze tekst ons. Want dat moeten die hoeders op het gebergte van Efraïm hen toeroepen, zoals vers 6 aangeeft: *Maak u op, en laat ons opgaan naar Sion, tot de HEERE onze God. Zo wordt dit komen over het algemeen uitgelegd. Dit komen zou dan bestaan in een zich voegen bij het volk des Heeren, een zich aansluiten bij de Kerk. Ook in het instemmen met de belijdenis van de leer van het Evangelie. Eveneens in een actieve vereniging van zichzelf met de God van het Verbond door het geloof in de Messias. Door een geestelijk inzicht zijn zij ontdekt aan het zalige geluk dat er in die gemeenschap ligt. Zij hebben ingezien welk een hoge waarde dit alles heeft. Ook stemmen ze van harte in met de weg die daarheen leidt. Ze hongeren en dorsten nu met heel hun hart naar die gemeenschap. Vastbesloten wenden ze zich daarheen, om met een hartelijke begeerte de toevlucht daartoe te nemen. Op deze wijze gaan ze daadwerkelijk in die gemeenschap over.*

2.

Maar onder welke gestalte gaat dit toe? De tekst zegt: *Zij zullen komen met geweene*. Dit moet men niet opvatten als strijdig met andere profetische teksten van Jesaja, waarin gezegd wordt dat zij zullen komen met gejuich, vrolijkheid en blijdschap. Dit kan verstaan worden als een geweene met blijdschap. Daarbij worden ook wel tranen gestort, zoals toen Jozef zijn broeders ontmoette. Het is nu de vraag of hieraan gedacht moet worden. Anderzijds is het ook zeker dat bekeerlingen op verschillende manieren kunnen komen om de Heere te zoeken, met blijdschap of met droefheid. Aangezien het hier met smekingen gepaard gaat - *met smekingen zal Ik hen voeren*, vervolgt de tekst - schijnt de betekenis van een treurig geweene hier het meest van toepassing te zijn. Daarom kan men dit hier opvatten als de allereerste gestalte waaronder de bekeerden gewoonlijk tot de genade komen. Het is een zeer gebogen, ontroerde, gebroken en heilige treurgestalte. Doorgaans wordt deze in het Woord des Heeren aangemerkt als de allereerste, toeleidende gestalte om tot de Heere te komen. Dit is zo bekend dat ik dit niet hoeft aan te tonen. In dit verband wordt ook vaak over een heilig wenen gesproken. Daarmee komen de bekeerden allereerst tot de genade. Van die bekeerden wordt door Jeremia gezegd: *Er is een stem gehoord op de hoge plaatsen, een geweene, en smekingen van de kinderen Israëls. Zij zeggen vol ootmoed: Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE, onze God (Jeremia 3:21- 22). Op een andere plaats zegt dezelfde profeet: Wandelend en wenend zullen zij heengaan en de HEERE hun God zoeken. Zij zullen naar Sion vragen; op de weg hierheen zullen hun aangezichten zijn; zij zullen komen en de HEERE toegevoegd worden, met een eeuwig verbond dat niet zal worden vergeten (Jeremia 50:4-5).* Ook hier staat dus dat zij zullen komen met geweene. Vraagt u nu wat dit geweene inhoudt en waarover wordt geweend, dan antwoord ik het volgende.

'Met geweent' wil zeggen met een treurig gevoel, dat ook wel gepaard gaat met tranen. De zondaar weent over de veelheid en de schandelijkheid van zijn zonden. Hij ervaart het afschuwelijke daarvan voor de Heere en roept uit: *Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad is in Uw ogen (Psalm 51:6)*.

Hij weent erover dat hij een vreemdeling is geworden voor een goeddoend God en voor een volkomen en dierbare Heere Jezus. Hij klaagt: *o wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech (Psalm 120:5)*.

Hij weent als hij Gods toom en verbolgenheid ziet. Als hij beseft te liggen onder vloek en verdoemelijkheid, en zucht met Heman: *Ik draag Uw vervaarnissen, Uw verschrikkingen doen mij vergaan (Psalm 88: 16-17)*. Hij weent over zijn volslagen onmacht om zichzelf te redden. Hij beseft evenals de verloren zoon de onmogelijkheid om zijn toevlucht te nemen tot enig schepsel, hetzij engelen of mensen. Hij weent over eigen radeloosheid en hopeloosheid en klaagt met de Kerk: *O wee nu onzer, dat wij zo gezondigd hebben*. Hij wordt verslagen in het hart en roept: *Wat zullen we doen mannen broeders?*

Hij weent over zijn smartelijke, gevoelige onmacht met betrekking tot zijn ellendige staat voor God. Met Paulus zucht hij (Romeinen 7:24): *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?* Hij weent in ware boetvaardigheid. Hij zinkt weg in verootmoediging. Hij voelt een diepe droefheid naar God. Met Petrus weent hij bitter en is verbroken en verbrijzeld van hart. Met Jeremia zegt hij: *Nadat ik mijzelf ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt, ik ben beschaamd, ja, ook schaamrood geworden (Jeremia 31:19)*.

Hij weent met oprechte belijdenis van schuld. Hij erkent Gods rechtvaardigheid en verloochent zichzelf. Met David klaagt hij: *Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden (Psalm 38:5)*. Dit is kenmerkend voor het wenen waarmee pas bekeerden gewoonlijk komen. Hiermee begint de genade waarmee ze naar God worden geleid en het is een vrucht van de Geest des Heeren. De profeet Zacharia zegt ervan: *Over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklacht over een enige zoon; en zij zullen over Hem bitter kermen, gelijk men bitter kermt over een eerstgeborene (Zacharia 12:10)*.

Dit komen met geweent houdt nog meer in. Een wenende ziel komt alleen tot de Heere als hij de gerechtigheden van de Messias in het oog houdt. Hij ziet op de Heere zoals Deze Zich vol van genade aan de komende zondaar laat zien en Zich hem aanbiedt. Dit komen gaat ook samen met tranen en geweent van een ruime en innige blijdschap. Hij ontdekt een volmaakte en genadige God. Een Heere Jezus Die ten volle gereedstaat als de Weg en het Middel om van zonden en toom te verlossen, opdat een zondaar in de tijd en in de eeuwigheid alle gelukzaligheid zou mogen verkrijgen. Dat doet een zondaar smelten in vreugdetranen, evenals Jakob; deze meende dat hij Jozef verloren had, maar toen die zich met alle tekenen van vriendelijkheid aan zijn vader vertoonde, smolt Jakob weg in vreugdetranen. Hieraan kan men nog toevoegen een komen met geweent en tranen van liefde, zoals toen Ezau en Jakob, en Jozef en zijn broers elkaar ontmoetten. Zo komt ook een pas bekeerde tot de genade. Hij gaat geheel op in de liefde tot redding door genade waaraan hij wordt ontdekt. Alsook in begeerte en verlangen naar gemeenschap met God, met Jezus en naar al de verlossing die hem voorgesteld wordt. Dat doet hem in stilte tranen van liefde storten over dit geluk, zoals de zondares die de voeten van Jezus met tranen natmaakte. Om welke reden vloeiden die tranen? *Zij heeft*, zegt Jezus, *veel lief gehad*. Het waren tranen van liefde.

Daaruit volgt dan ook wel dat pas bekeerden komen met geweent en tranen van een heilige inkeer en schrik, omdat zij zo lang als gevolg van verblindings, halsstarrigheid en ongevoeligheid de zonden gediend hebben. Dat ze zo zorgeloos in een eeuwig gevaar

verkeerd hebben. O, wat spijt het hen dan, dat ze zo lang een volmaakte God en een dierbare Heere Jezus gemist en niet gekend hebben.

Dat zij zo lang de raad Gods om zalig te worden verworpen hebben. Dat alles drukt en smart hen zo, dat er tranen van berouwen van een zichzelf aanklagen uit voortkomen. O, ik dwaas, roept de ziel dan weleens uit, ik onverstandige. Hoe heb ik zoveel tijd kunnen verspillen, zoveel goeds kunnen verwaarlozen en zoveel genade afgewezen. *Mijn oog, mijn oog, vliet af van water (Klaagl. 1:16).*

En dit loopt ten slotte uit op geweene van smekingen en gebeden. *Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien*, zegt God tot Hizkia (Jesaja 38:5). En David zegt in Psalm 39: *Hoor Heere, mijn gebed en zwijg niet tot mijn tranen.* Zo gaat het ook in onze tekst. Want van hen, van wie gezegd wordt: *Zij zullen komen met geweene*, wordt vervolgens ook gezegd: *En met smekingen zal ik hen voeren.*

Toepassing

Laten we nu eerst maar stilstaan bij enige nuttige zaken die we tot toepassing uit het voorafgaande kunnen trekken. Geachte hoorders, we hebben u nu breedvoerig uiteengezet hoe gewoonlijk het begin is van het volk des Heeren in het komen tot Zijn volzalige gemeenschap, namelijk dat *zij zullen komen met geweene*. Het moet nu uw eerste vraag zijn, mijn vrienden, als u van deze goddelijke waarheid met enige indruk gebruik wilt maken, of elk van u, hoofd voor hoofd, ooit op deze wijze gekomen bent. Maar O, wat zijn velen daar nog ver vandaan, nog veel meer dan doorgaans wordt geloofd. Als men ziet op het komen zelf, of op de wijze van het komen, zowel van het ene als van het andere, zijn duizenden nog vervreemd. Als men ziet op het komen zelf, dan is er een ongelooflijk aantal mensen dat zelfs nog nooit gekomen is. Sommigen kwamen nooit uit een roekeloze onnadenkendheid. Zij denken niet eens aan een mogelijke verandering of overgang tot een andere staat. Zij blijven met volle begeerte leven in hun natuurstaat, werelds gezindheid en in hun zonden. Zij zien in de gemeenschap met God en Jezus geen enkele aantrekkelijkheid of noodzaak om daarnaar te verlangen. Anderen komen niet omdat zij zich inbeelden dat ze al gekomen zijn of dat zij denken te zijn zoals ze moeten zijn. Dat zijn tijdgelovigen, of mensen met een uiterlijke godsdienst. Zij zouden zich zeer verongelikt voelen als men eraan twijfelde of zij wel ooit in waarheid tot de gemeenschap met God in Christus gekomen zijn. Zij stellen dat zo ruim en zo rustig dat men het hen onmogelijk ontnemen kan. Het is een zeer kwalijk zelfbedrog. Zolang ze daarin volharden, belet het hen volstrekt tot Christus te komen. Maar wat stelt hun komen, waarop zij zich beroemen, anders voor dan alleen een uiterlijk komen tot de kerk, met een oppervlakkige kennis en belijdenis van het Evangelie. Ze menen volstrekt geschikt te zijn om deel te nemen aan doop en avondmaal. Ze overschatten zichzelf en veronderstellen zonder grond dat ze in Jezus geloven en dat zij Jezus kennen en menen deel aan Hem te hebben. Dat is geheel hun komen, maar in werkelijkheid is het geen komen. Met dit alles kan men nog buiten God en Christus blijven. Dat blijkt bij velen zo te zijn. Als u het mij toestaat, wil ik in het kort, met toepassing op uzelf, eens laten zien waarin het werkelijke komen tot God in Christus bestaat.

Om u te beproeven wil ik het in de volgende vier stappen aan u uiteen zetten. De eerste stap in dit komen is, dat de ziel in volle ernst en met vastbeslotenheid zich uit die ellendestaat zoekt los te maken. Ze ziet dat haar staat niet is, zoals deze zijn moet. Ze bemerkt in zichzelf een heilige ontevredenheid. Als gevolg daarvan ziet ze af van zichzelf en van alle inbeelding iets te zijn, ook van wereldse zonden waaraan ze tevoren verknocht was. Ze ziet nu uit naar de weg en het middel om tot een andere, betere staat te geraken. Wat zegt uw hart daar nu op? Hebt u die stap ooit in waarheid gedaan?

De tweede stap in dit komen is dat de ziel nu van zichzelf gaat afzien. Ze begint de beminnelijkheid en noodzakelijkheid van de volzalige goddelijke gemeenschap in Christus Jezus zeer levendig in het oog te krijgen. Als haar ogen daarvoor open gaan, hecht ze daaraan meer waarde dan aan alles wat buiten de Heere God in deze wereld is. Kent u dit ook, toehoorders?

De derde stap in dit komen vloeit daaruit voort dat de ziel nu oog gekregen heeft voor het waardevolle van de gemeenschap met God. Ze begint daarnaar te verlangen met een heilige en vurige begeerte om er deel aan te krijgen. Ze hongert en dorst ernaar, wat het ook moge kosten om aan die zalige gemeenschap deel te hebben. Weet u daar ook van?

De vierde of laatste stap in dit komen is dat de ziel zich nu ook metterdaad aan die gemeenschap overgeeft, zó begerig is zij daarnaar gemaakt. Ze wendt zich met grote beslistheid naar Jezus toe als de enige weg. In dit geloof gaat zij met Hem onderhandelen om aan die eeuwige gemeenschap deel te verkrijgen. Ze neemt Hem daartoe aan, verkiest en omhelst Hem. Ze geeft van haar zijde zich ook aan Hem over en cijfert zich geheel weg om aan alle voorwaarden te voldoen die Hij vereist tot Zijn gemeenschap. Zie, als het zo toegaat, dan is de ziel in waarheid gekomen. Wat is nu uw antwoord, u die op deze wijze denkt gekomen te zijn.

Als nu velen van u, mijn hoorders, zichzelf in waarheid hiernaar zouden beoordelen, wat zouden ze spoedig ondervinden nog vreemd te zijn van dat ware komen. In het bijzonder wanneer ze er eens op zouden letten of hun komen een komen was met geweest? Och, op hoe weinigen zou dit van toepassing zijn. Want er zijn velen van wie hun gewone manier van leven niets anders is dan een leven dat ijdel, loszinnig, verkwistend, zondig en vrolijk is. Ze drijven de spot met alle heilig geweest, treurigheid en neergebogenheid van de geest. Ze geven grievende namen aan deze innerlijke zielestaat. Ze willen ten aanzien van zichzelf niet weten van een komen met geweest en zouden het ook niet willen weten. Ze hebben heel hun leven nog nooit een traan gelaten of in hun hart enig gevoel gehad over het gemis van God, over hun zonde of hun verloren staat. Ze kennen er de noodzaak niet van om hun hart naar de Heere toe te wenden om genade te verkrijgen. Och vrienden, laat uw eigen hart het getuigen. U zult het moeten toestemmen.

Wat zal ik tot u zeggen. U bent nog nooit gekomen en daarom nog midden in de staat van het verderf, nog ver van God, de Heere Jezus en Hun zalige gemeenschap. Ik moet u zeggen: *Wee u, die niet weent, maar die nu lacht, want ge zult treuren en wenen (Lukas 6:25)*. Eens zult ge uw staat en uw zonden moeten bewenen, hier of hiernamaals. Wat zal het naar zijn om hier zo ruim en zo vrolijk naar de eeuwigheid te gaan en dan in een ogenblik te vallen in het geweest van het eeuwige oordeel. Hoe zult u het daar te laat bewenen, dat u hier niet geweest hebt. Dat u hier verzuimd hebt met geweest te komen tot de God van alle blijdschap en verheuging. Nu dan, tegenstribbelende zondaars, gedraagt u zonder uitstel eens als een ellendige. Treurt en weent. Verander uw blijdschap en lachen eens in een droefheid die naar God is. Sta eens in alle rust stil en bezie eens, zo goed als u kunt, uw verloren staat buiten God en Christus. Bezie eens het gevaar dat u bedreigt als u bij de Heere wegblijft. Beschouwen geloof eens, met ernst, uw volslagen onmacht om uzelf te kunnen verlossen uit uw ramp staat en ellende. Let eens op de volkomen genoegzaamheid en bereidwilligheid van de Heere Jezus. Beproof eens alles buiten Hem te verlaten en verbreek uw verbond met de wereld, met de satan en met de zonde. Kom zo eens in waarheid tot Hem en tot de gemeenschap met de Heere, op die hartelijke wijze zoals ik hiervoor heb aangegeven.

Maar nu heb ik ook nog iets over dit komen en geweest te zeggen tot het volk des Heeren. Allereerst tot hen die van dit komen met kennelijk geweest een niet al te grote ondervinding hebben. Ze zijn, wanneer ze hun genadestaat overdenken, op een zeer liefelijke en

gemakkelijke wijze daartoe overgehaald. Opdat ze door onze tekstwoorden niet verontrust raken, moet ik het volgende tot hun onderwijs en leiding zeggen. De weg die de Heere houdt om zondaren tot Zijn gemeenschap te doen komen is zeer verscheiden. Met name ten opzichte van de gestalten van hun hart en de aandoeningen daaronder. Voorbeelden daarvan vinden we bij Lydia en de stokbewaarder. Sommigen worden wel onder evangelische liefelijkheden gelokt en komen bijna zonder enig geweest. Ten opzichte van hen moet men het getuigenis van onze tekst aanmerken als een beschrijving van de meest gewone, maar niet algemene weg.

Het geweest waaronder de bekeerden komen, kent zeer verschillende trappen. Soms is de toegang zeer bitter, en is er een gekerm en geweest, zodat alles schudt en heeft van droefheid van het hart. Soms zijn de gevoelens veel zachter en meer gematigd.

Dit geweest waarmee de bekeerden komen, kunnen ook wel tranen zijn van gevoelige liefde en blijdschap over de genadige ontmoeting van God met de ziel. Wie zo gekomen is, is ook gekomen met geweest.

Het komt in alle gevallen niet aan op de wijze hoe men gekomen is. Als men maar kan opmaken dat men is gekomen. Het gaat er in ieder geval om die stappen in uw leven terug te vinden, waarvan ik zojuist aantoonde dat ze tot het ware komen behoren. Als u in waarheid bent gekomen, zult u dit ook kunnen opmaken.

Welnu, bekommer u dan niet over de wijze of de tijd hoe u bent gekomen. Gekomen is dan gekomen.

Ten laatste. Als ieder zijn weg eens terdege overdenkt hoe hij tot de Heere gekomen is, dan zou het een wonder zijn als hij niet iets van dat komen met geweest bij ondervinding zou kennen. Kom, u die gekomen bent, kom en antwoord mij eens in stilte. Het komt hier nu juist niet op uiterlijke tranen aan. Maar kom, zeg mij eens, toen u als gevolg van uw gemis de Heere en Zijn gemeenschap door de Heere Jezus begon te zoeken en Hij uw keuze werd, kwam toen uw natuurlijke vervreemding van God u niet levendig voor ogen. Ook uw afschuwelijke zondigheid voor de Heere, de daardoor verdiende vloek en toorn, met daarbij uw volslagen onmacht en luiheid om uzelf te kunnen redden. Zag u als gevolg daarvan uw staat niet als radeloos en reddeloos. Wat dreef u anders aan om naar de gemeenschap met God en de Heere Jezus om te zien? Bewerkte dat alles in u geen indrukken van gevoeligheid, van diepe verlegenheid, van een boetvaardige verootmoediging en van treurige verslagenheid in uw ziel? Werd dat toen niet de stof van uw klacht voor God? Wel, zie daar dan de redenen van het geweest. Die zijn al genoeg, al waren er de uiterlijke tranen zelfs niet bij, als zij u maar doen komen.

Maar twijfelende en vrome godzaligen, is dit nog steeds duister voor u? Kom, toen de Heere met Zijn volheid uw hart op een liefelijke wijze inwon en overhaalde, en u zo onder Zijn liefelijke uitlokkingen begon te komen, zeg mij eens, is er toen nooit een traan van gevoelvolle blijdschap, van wegzinkende verwondering uit uw oog gevloeid? Zeg mij eens, toen u in het oog kreeg dat de Heere op u, een doemwaardig, walgelijk mens in genade neerzag, ontsprong er toen aan zo'n helwaardige als u, nooit eens een traan van overstelpende vreugde over de ontdekte genadeweg? Kwam er nooit eens een traan van verwondering in uw oog over de uw ziel in vervoering brengende gemeenschap die u werd aangeboden door een algenoegzame God?

Liep uw oog toen nooit eens over van gevoelige liefde tot God, tot de Heere Jezus? Vloeiende uw oog toen nooit eens over van hartelijke liefde?

Liepen ze nooit over van tranen, omdat u die volzalige God niet eerder gekend, niet eerder gezocht en niet eerder lief hebt gehad? Weende u in stilte nooit eens onder smeking, en dankzegging over de warme liefde waarmee uw hart uitging naar de Heere? Wel

begenadigde, wat zegt u daarop? O, ik denk dat ik een menigte godzaligen mij hoor toeroepen: Ja, zo heb ik het ondervonden. Ik weet het, geliefde gunstelingen van de Heere Jezus, u zult het niet kunnen ontkennen of u hebt ten minste in dit opzicht iets ondervonden van wat het is te komen met geweene.

Maar nu heb ik ook nog iets te zeggen tot anderen van des Heeren volk die dikwijls van verre staan te wenen. Ze durven niet te komen. Ze zijn zo bezet met tranen van beschroomdheid dat ze geen vrijmoedigheid hebben om de aangeboden genade op zichzelf toe te passen. Ze zijn dikwijls zo overstelpt door droefheid dat ze wegwijnen van treurigheid. Ze durven niet te komen, want hun hart is zo vol van hoogachting voor God en voor de Heere Jezus. Ze willen niets liever dan God tot hun deel hebben. Maar dan is de Heere hen te heilig, dan zijn ze in hun oog te zondig, dan is Jezus hen te groot en dan is de aangelegenheid hen te hoog. Dan staan ze en schreien zich weg. Dan grijpt hun ziel moed zodat ze zeggen: Ik zal tot de Koning gaan en zo wanneer ik dan omkom, dan kom ik om. Een andere keer durven ze weer niet te komen en staan ze bevend en vol tranen van verre.

Maar, kleingelovigen, u die zo bedroefd en terneer gebogen weent, ik wil om u op te beuren nog de volgende dingen tot u zeggen. Waarom bent u zo verkeerd bezig? De Heere wil en draagt u op dat u wenende zult komen. Maar u laat zich door uw geweene van streek maken om niet te durven komen. Juist die gestalte is het, waarin de Heere overal in Zijn Woord toont behagen te hebben. Hoe kunt u er dan zo beschroomd en ongelovig onder zijn? Hoe kunt u dan zo aarzelend staan dralen? Bij de Perzische koningen mochten geen rouwende personen komen. Maar bij de grote Koning van het heelal bent u in de diepste rouwen met de meeste tranen het meest aangenaam.

Daarenboven, voor zulke mensen als u bent, heeft de Heere Jezus immers de grote reis van de hemel naar de aarde ondernomen. *Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.* En moet u dan, u die zo verloren in uzelf met tranen voor Hem staat, denken: Och, de Heere Jezus zal mij niet willen hebben. Het is immers de enige opdracht die Hij van Zijn Vader heeft ontvangen, namelijk om treurigen te troosten. Zou u daarvan dan juist uitgesloten worden?

Als u door tranen overstelpt zich inbeeldt niet te mogen en niet te durven komen, moet ik u zeggen dat u al aan het komen bent. U bent dichterbij dan u wel denkt. Alle drie de eerste stappen van het komen tot Jezus, zoals hiervoor genoemd, hebt u reeds gezet. Het komt nu op het laatste aan, namelijk op het gelovige en vrijmoedige toetreden van de ziel in het daadwerkelijke toepassen en aangrijpen. Breek dan maar door. Al wenende mag en moet u komen. Ik verzeker u, indien u zo komt, zal Hij u niet wegzenden. Er zal op uw tijd van wenen een tijd van blijdschap volgen. U die hier met tranen zaait, zult met gejuich eens maaien. O gelovigen, zie daar, er zal eens een tijd komen, dat het Lam, Dat in het midden van de troon is, u weiden zal aan de fonteinen van levend water. En God zal alle tranen van uw wenend oog en hart genadig afwissen.

AMEN, ja Amen!